

til 96,742. — For Handelsstandens Vedkommende stiller Forholdet sig endnu uheldigere for Købstæderne, idet den i Kjøbenhavn i 1855 talte i alt 4,422, i 1880 15,292 og i 1890 21,891 Hovedpersoner og Medhjælpere. I Købstæderne var det tilsvarende Antal i 1855 6,110, i 1880 14,274 og i 1890 20,826. Paa Landet var der i 1855, saa vidt man kan se, kun ca. 50 egentlige handlende, i 1880 var dette Tal steget til 10,558 og i 1890 til 15,106. Disse Tal vise altsaa, at Antallet af de Personer, der ernære sig ved de nævnte Næringsveje, Haandværk og Industri, fra 1855 til 1890 er forøget $2\frac{3}{4}$ Gange i Kjøbenhavn, paa Landet $2\frac{1}{2}$ Gang, medens Købstæderne ikke ere naaede til en Fordobling af Tallet. Det synes, at man kan sige, at Næringslivet er blevet overført dels til Kjøbenhavn og dels til Landet paa Købstædernes Bekostning, og det kunde ikke være anderledes efter denne Løv. For Handelens Vedkommende er Antallet i Kjøbenhavn forøget 5 Gange, paa Landet ganske vist omtrent 300 Gange, men det kan man jo egentlig ikke tale om, da der i 1855 saa godt som ingen egentlige handlende fandtes der. Foruden den store Handelsstand fandtes der paa Landet efter Statistikken i 1890 547 Forbrugsforeninger uden Næringsbevis og 88 med Næringsbevis. — Der er ved disse Oplysninger en anden Ting af Interesse, som jeg er kommen til at se paa. Under forskellige Løves Behandling har man ofte talt om, at den store Mangel af Arbejds-kraft paa Landet stammer fra, at en Masse af dygtige Folk gaar ind til Byerne. Det er ganske vist rigtigt, Folketallet stiger jo betydelig i de større Byer, men det maa ikke overses, at en stor Del af den Befolkning, der findes paa Landet, beskæftiges uden for selve Landbruget med Handel og Industri, langt flere end i 1855. Der er nu over 56,000 flere beskæftigede med Industri og Haandværk end i 1855 og over 15,000 flere med Handel. Det viser sig altsaa, at naar man gaar ud fra Folketallets Stigning fra 1855 til 90, er det en Stigning fra $3\frac{1}{2}$ pCt. til $7\frac{1}{2}$ pCt. af dem, der bruges paa Landet i Industriens og Handels Tjeneste. Det er derfor ikke rigtigt, naar man siger, at den eneste Grund til Formindskelsen af Arbejderstanden paa Landet er Indvandringen til Byerne, det er blot een af Grundene, en anden Grund er den, at en større Del af Landets Befolkning end i tidligere Tid nu beskæftiger sig med Industri og Handel. Jeg har blot villet gøre denne Bemærkning, fordi man

altid siger, at de mange Tusinde Arme, der savnes paa Landet, ere gaaede ind til Byerne; det er ikke rigtigt, thi en hel Del af dem beskæftiges ude paa Landet ved Industri og Handel.

Jeg skal ikke komme ind paa selve Lovforslaget, der jo er blevet saa udførlig behandlet af det ærede 1ste Medlem for 6te Kreds (Koch), hvorfor der ikke er nogen egentlig Lejlighed for mig til at komme ind derpaa. Der er kun et Par Bemærkninger, jeg vil gøre. Jeg kan i en enkelt Henseende slutte mig til det ærede 4de Medlem for 7de Kreds (Berthelsen), der beklagede sig over, at der er for mange Bestemmelser i Lovforslaget, som gøres afhængige af Indenrigsministeriets Afgørelse. Det har jeg tidligere i Kommissionen anket over, og denne Anke synes jeg i og for sig er noget berettiget. De væsentligste Ting, det gælder, omhandles navnlig i §§ 6, 14, 19, 21, 30, 32 og 36; men der er for Resten forskellige andre Tilfælde, som det samme gælder. Jeg erkender, at der i mange Tilfælde kan fremkomme Grunde, som gøre det ønskeligt at gaa noget videre, end Næringsloven giver Tilladelse til, men det forekommer mig, at i saadanne Tilfælde ville i alt Fald de lokale Foreninger, der nu ere oprettede alle Vegne, kunne have et vist Krav paa at blive hørte, inden der bliver givet saadanne Dispensationer, som oftest bliver Sagen kun set fra en enkelt Side, og jeg vilde ønske, at i alt Fald de næringsdrivende — de kunne ganske vist ikke faa Indflydelse — maatte faa en vis Ret til at ytre sig i saa Henseende, naar der skal gives saadanne Dispensationer. — Jeg omtaler dernæst Bestemmelsen i § 17 om Afgiften af handelsrejsende. Der havde Kommissionen foreslaaet, at Afgiften ikke skulde gaa til Statskassen men fordeles mellem Købstæderne og Handelspladserne efter Folketallet. Dette er egentlig en Sag af mindre Betydning, og jeg skal ikke opholde mig videre derved, men det forekommer mig, at man nok kunde have fulgt Kommissionens Henstilling i saa Henseende. — Med Hensyn til § 29 er jeg ikke ganske enig med det ærede 1ste Medlem for 6te Kreds (Koch). Jeg mener, at man der er gaaet noget for vidt med Hensyn til den Ret til at handle, som den Paragraf hjemler. Den i Post 2 i denne Paragraf omhandlede Bestemmelse anvendes jo allerede nu — ganske vist i de fleste Tilfælde uden Berettigelse, som det ærede Medlem bemærkede — men naar der kun er Tale om saadanne Smaating, som eksempelvis bleve